

คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รศฎา เอกบุตร

Qualifications of a Potential Adopted Child under the Civil and Commercial Code

Rasada Aekaputra

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม เลขที่ 2410/2 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

School of Law, Sripatum International College, Sripatum University, 2410/2 Phaholyothin Road, Jatujak, Bangkok 10900

Corresponding author. E-Mail address: drrasada@gmail.com

Received: 8 October 2018; Accepted: 27 November 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” นี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยได้กำหนดถึงคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้เป็นประการใดบ้าง และมีมาตรการหรือข้อกำหนดต่างๆ เป็นการคุ้มครองสิทธิแก่คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดีเพียงพอแล้วหรือไม่ รวมทั้งหลักกฎหมายดังกล่าวยังมีประเด็นสำคัญอันใดอีกหรือไม่ที่ควรนำมาบัญญัติเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโดยได้มีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อพิจารณาว่ากฎหมายประเทศไทยมีความเหมาะสม และมีผลบังคับรวมถึงการนำมาปรับใช้ในทางปฏิบัติดีกว่ากันอย่างไร อีกทั้งเพื่อพิจารณาถึงผลดีผลเสียต่างๆ รวมถึงข้อบกพร่องอันอาจจะมีขึ้นของกฎหมายไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวต่อไป

ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ณ ที่นี้ คือ คุณสมบัติเกี่ยวกับอายุของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม และอายุห่างระหว่าง ผู้จะรับบุตรบุญธรรมกับผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ให้เห็นว่ากฎหมายไทยได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้กฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมมีความชัดเจนและยืดหยุ่นมากขึ้นตลอดมา

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบผลวิจัยในประเด็นปัญหาดังกล่าวที่ว่ากฎหมายไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่บางประการ ที่ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในประเด็น “คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม” ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น 1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม 2) ควรแก้ไขอายุห่างระหว่างผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมและผู้จะรับบุตรบุญธรรม เป็นต้น

ประเด็นปัญหาต่างๆ ในวิจัยฉบับนี้ บางกรณียังไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ แต่การพยายามตั้งประเด็นปัญหาต่างๆ ขึ้นมา อาจจะเป็นการจุดประกายความคิดให้ทุกฝ่ายร่วมกันพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขการรับบุตรบุญธรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรม

Abstract

This research study, entitled “Qualifications of a potential adopted child under the Civil and Commercial Code”, aims to study the requirements for adoption under Thai Civil and Commercial Code. We look forward to analyze the effectiveness of the laws and policies on adoption including the rights and duties of all stakeholders. Therefore, the purposes of this study are not only limit to analyze the legal impacts of adoption in Thailand but try to explore a possibility to revise Thai adoption law as well. In this regard, it is quite necessary to adopt the methodology based on comparative law studies and should try to find out an appropriate model law in order to propose a new amendment on the qualification requirements of an adopted potential child under Thai Civil and Commercial Code. It should be noted as well that we need to know the loophole of law and understand the legal deficiency of Thai existing law in order to propose an appropriate amendment on the age requirements of a potential adopted child including the required age difference between the adopter and the adoptee.

In brief, we can conclude that Thai adoption law at present day has some weak points and need to be amended as soon as possible by the authority by taking account on the minimum age requirement of the adopted children.

Finally, we think that further research study on the best interests of the adopted child would be useful for the protection on the rights of the child on this matter.

Keywords: Qualifications of a Potential Adopted Child, Adopted Child, Adoptive Parent

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ครอบครัว” ถือว่าเป็นหน่วยของสังคมที่สำคัญ เนื่องจากครอบครัวมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมส่วนรวม กล่าวคือ ครอบครัวมีหน้าที่ในการให้กำเนิดสมาชิกใหม่แก่สังคม เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้และยังมีความสำคัญต่อการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากรุ่นต่อรุ่นอีกด้วย

การรับบุตรบุญธรรม ถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่สังคมผ่อนปรนให้คู่สมรสสามารถรับเด็ก หรือบุคคลอื่นใดเป็นบุตรบุญธรรมของตนได้ และเนื่องจากการรับบุตรบุญธรรมได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างบุคคลฝ่ายหนึ่ง ที่เรียกว่า “ผู้รับบุตรบุญธรรม” กับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “บุตรบุญธรรม” โดยเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อสร้างครอบครัวขึ้นมาใหม่อีกครอบครัวหนึ่ง อีกทั้งครอบครัวนี้ถือว่าเป็นสถาบันหลักที่ค้ำชูความสงบเรียบร้อยตลอดจนความมั่นคงแห่งรัฐ รัฐจึงต้องกำหนดเงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมไว้ เพื่อเป็นมาตรการที่จำเป็นให้คู่กรณีทุกฝ่ายต้องปฏิบัติตามอันจะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยแก่สังคมโดยรวม

คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นหัวข้อที่มุ่งศึกษาเรื่องนี้ ผู้เขียนมีมูลเหตุจูงใจจากการที่เห็นว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคน การที่มนุษย์เติบโตขึ้นในบรรยากาศแห่งครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาตามควรแก่ฐานะารูป มนุษย์ผู้นั้นถือว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวมและพร้อมที่จะไปก่อตั้งครอบครัวใหม่ของตน และให้กำเนิดสมาชิกใหม่ที่ดีของสังคมที่ดีต่อไป เมื่อผู้เขียนเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัวเช่นนี้ ผู้เขียนจึงสนใจ ประเด็นที่ว่าเด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือเด็กกำพร้า ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในสังคมทุกวันนี้ สังคมควรที่จะมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบและมีวิธดำเนินการเพื่อช่วยเหลือบุคคลดังกล่าว ได้อย่างไรบ้างซึ่งผู้เขียนได้ค้นพบว่า การหาครอบครัวบุญธรรมให้แก่บุคคลเหล่านี้จะเป็นวิธีที่เด็กเหล่านี้ได้รับการเยียวยาและเป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งเป็นผลดีกว่าการที่เด็กจะต้องเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ของรัฐมากมายนัก ด้วยเหตุเหล่านี้ ผู้เขียนจึงใคร่ศึกษาถึง คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ว่ากฎหมายเหล่านี้เป็นประโยชน์แก่คู่กรณีทุกฝ่ายดีเพียงพอแล้วหรือไม่

ในเวลาเดียวกันผู้เขียนใคร่ศึกษาว่า คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมของกฎหมายไทยเรานั้น มีมาตรการหรือข้อกำหนดต่าง ๆ เป็นการคุ้มครองสิทธิแก่คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดีเพียงพอแล้วหรือไม่ และยังมีประเด็นใดที่สำคัญอีกหรือไม่ ที่กฎหมายไทยควรจะนำมาบัญญัติเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมอีกบ้าง โดยจะได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งพยายามคิดค้นประเด็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการจุดประกายหรือเป็นจุดเริ่มต้นที่ควรร่วมกันคิดเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาต่อไป และที่ผู้เขียนได้ตั้งเป็นข้อสังเกตคือ กฎหมายไทยเกี่ยวกับเรื่องการรับบุตรบุญธรรมนั้นถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างไว้ค่อนข้างมาก เป็นต้นว่า บุคคลที่มีสถานภาพโสดก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ หรือบุคคลที่มีอายุมากก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรมได้

โดยที่กฎหมายก็ไม่ได้มีข้อห้ามหรือข้อยกเว้นไว้ซึ่งผู้เขียนพยายามค้นคว้าหาข้อมูล รวมทั้งได้เสนอแนะเชิงวิเคราะห์ปัญหาและพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียไว้ในวิจัยฉบับนี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้เกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยและศึกษากฎหมายต่างประเทศ เพื่อค้นหาแม่แบบกฎหมายที่เหมาะสมกับการปรับปรุงกฎหมายไทยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สมมติฐานของการวิจัย

กฎหมายครอบครัวไทยได้บัญญัติถึงคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้แบบกว้าง การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศทั้งในระบบกฎหมาย Civil Law และ ระบบกฎหมาย Common Law ย่อมสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายครอบครัวของไทยให้มีความชัดเจนในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ความคุ้มครองแก่คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเรื่องคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทยและศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศบางประเทศเท่านั้น การศึกษาวิจัยนี้ไม่รวมถึงเงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมในประการอื่น ๆ

วิธีการศึกษาและวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยจากเอกสารทั้งที่เป็นเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งในส่วนที่เป็นความเห็นของนักนิติศาสตร์ คำพิพากษาของศาล โดยจัดรวบรวมแยกเป็นระบบเพื่อศึกษาทำความเข้าใจและนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้กฎหมายไทยมีความทันสมัยและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่มีการแยกกันอยู่ในลักษณะครอบครัวเดี่ยว และน่าจะมีการรับบุตรบุญธรรมมากขึ้นในอนาคตเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะได้นำข้อมูลจากวิจัยฉบับนี้ไปพัฒนาปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมให้ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น

คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศ

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติในการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศ โดยมีความประสงค์ในการเปรียบเทียบถึงข้อดีข้อเสียของกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างกับหลักกฎหมายไทยว่าเป็นอย่างไรและกฎหมายไทยได้รับอิทธิพลมาจากหลักกฎหมายของประเทศใดบ้างในการบัญญัติเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม ตลอดจนจะได้นำหลักกฎหมายของต่างประเทศเพื่อมาเทียบเคียง และศึกษาถึงข้อดีของกฎหมายต่างประเทศบางประการที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมของประเทศไทยต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศทั้งตามระบบกฎหมาย Civil Law และตามระบบ กฎหมาย Common Law โดยในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Civil Law นี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายในเรื่องคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมของสาธารณรัฐฝรั่งเศสกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ส่วนประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายในเรื่องคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมของประเทศอังกฤษและมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาและนำมาเสนอแนะในรายงานวิจัยนี้ด้วย

1. คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย Civil Law

1.1 คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

โดยที่การรับบุตรบุญธรรม เป็นการทำนิติกรรมระหว่างบุคคลสองคน ซึ่งอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องเป็นบิดามารดาโดยตรงทางสายโลหิต แต่กฎหมายรองรับความสัมพันธ์โดยให้มีความสัมพันธ์กันโดยผลของกฎหมายให้ถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน

ประมวลกฎหมายแพ่งของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้แบ่งการรับบุตรบุญธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ (L' Adoption Plenière) และ 2) การรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดา (L' Adoption Simple) (Gaudemet-Tallon, 1990, p. 569; Mignot, 2015, p. 761; Colombet, 1994, p. 206).

1. การรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์

คุณสมบัติของผู้จะรับบุตรบุญธรรมและผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

คุณสมบัติของผู้จะรับบุตรบุญธรรม

ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 28 ปีบริบูรณ์ (ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 343-1) จะเป็นบุคคลที่มีสถานภาพโสดหรือทำการสมรสแล้วก็ได้ ซึ่งอาจจะเป็นการรับบุตรบุญธรรมฝ่ายเดียวหรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสรวมกันก็ได้

การรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสรวมกันนั้น คู่สมรสทั้งสองฝ่ายจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 28 ปีบริบูรณ์ และต้องทำการสมรสกันมาเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 2 ปี ขึ้นไป โดยไม่ใช่เป็นกรณีแยกกันอยู่ (ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 343)

ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี

แต่ถ้าหากผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นบุตรติดคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องอายุแก่กว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 10 ปี ในกรณีที่มิเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการรับบุตรบุญธรรม โดยผู้จะรับบุตรบุญธรรมอาจจะมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมน้อยกว่าเกณฑ์อายุที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 344)

การรับบุตรธรรมจะสมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อผู้จะรับบุตรบุญธรรมทำคำร้องขอต่อศาล ให้ศาลมีคำสั่งให้มีการรับบุตรบุญธรรม

คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องเป็นผู้เยาว์ที่อายุไม่เกิน 15 ปี บริบูรณ์ และต้องอาศัยอยู่กับผู้จะขอรับบุตรบุญธรรมมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่หากผู้เยาว์นั้นมีอายุมากกว่า 15 ปีบริบูรณ์ แต่ก่อนที่ตนอายุจะครบ 15 ปีบริบูรณ์ ตนเคยได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบุคคลที่ขาดคุณสมบัติในการจะเป็นผู้ขอรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ คือขอรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดามาก่อน กรณีดังกล่าวสามารถร้องขอให้มีการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ได้ หากผู้จะรับบุตรบุญธรรมมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดทุกประการแล้ว

กรณีที่ผู้เยาว์ถึงแก่กรรมก่อนที่จะครบระยะเวลา 6 เดือนในการที่ต้องอยู่อาศัยกับผู้จะรับบุตรบุญธรรมนั้น ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้เยาว์นั้นเป็นบุตรบุญธรรม โดยถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยก็ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 345)

2. การรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดา

โดยทั่วไปการรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดานี้ จะมีขั้นตอนน้อยกว่าและมีเงื่อนไขที่แตกต่างจากการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์อยู่หลายประการ ดังนี้

คุณสมบัติของผู้จะรับบุตรบุญธรรม

คุณสมบัติของผู้จะรับบุตรบุญธรรมของการรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดาจะเป็นเช่นเดียวกับการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ กล่าวคือ ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 28 ปีบริบูรณ์ และต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นของกฎหมาย และผู้จะรับบุตรบุญธรรมอาจจะรับบุตรบุญธรรมเพียงลำพังคนเดียว หรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมรวมกันของคู่สมรสก็ได้

คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

การรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดานี้ จะกระทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงอายุของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม กล่าวคือ ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมจะมีอายุเท่าใดก็ได้ แต่ต้องน้อยกว่าผู้จะรับบุตรบุญธรรม 15 ปี เป็นอย่างน้อย และกฎหมายได้นำเงื่อนไขในกรณีการรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ในมาตรา 343 - มาตรา 344 มาตรา 346 - มาตรา 350 มาตรา 353 วรรคแรก มาตรา 355 และ มาตรา 357 วรรคท้าย มาบังคับใช้โดยอนุโลม กล่าวคือให้ นำบทบัญญัติ

ที่เกี่ยวกับอายุ ระยะเวลาในการสมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม ความแตกต่างของอายุระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรม และ บุตรบุญธรรม การเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลเพียงคนเดียว ประเภทของเด็กเพื่อการรับบุตรบุญธรรม ผลประโยชน์ ของเด็กและนามสกุลของเด็ก เพื่อนำมาใช้ในการรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดาด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 361)

กล่าวโดยสรุป เงื่อนไขการรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนี้ ถือว่า เป็นกฎหมายที่มีความรัดกุมและมีความยืดหยุ่น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่าย กล่าวคือ ถ้าคู่กรณีไม่สามารถจะรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ได้ อาจจะเป็นเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือด้วยประการอื่นใด คู่กรณี อาจจะขอรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดาได้อีก เช่น ถ้าเป็นการขอเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ คู่กรณีต้องขอรับ บุตรบุญธรรมแบบธรรมดา แต่ถ้าจะก่อให้เกิดผลดีที่สุดคู่กรณีอาจจะขอรับบุตรบุญธรรมแบบธรรมดาไปก่อนเพื่อเป็น การทดลองเลี้ยงดูบุตรบุญธรรมและต่อมาอาจเปลี่ยนเป็นการขอรับบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์ในภายหลังก็ได้ ซึ่งจะเห็น ได้ว่ากฎหมายไทยก็ได้นำหลักกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมาใช้ในหลายกรณี ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการรับบุตร บุญธรรมของสาธารณรัฐฝรั่งเศส นับว่าเป็นกฎหมายแม่แบบฉบับหนึ่งในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยเรื่องการรับบุตร บุญธรรมของไทย

1.2 คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การรับบุตรบุญธรรมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี บัญญัติไว้ใน มาตรา 1741 ถึง 1772 ของ The German Civil Code (BGB) และ Adoption Agencies Act. ในส่วนของคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม กฎหมาย ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับบุตรบุญธรรม ไว้ดังนี้

คุณสมบัติของผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม

กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับบุตรบุญธรรมไว้แตกต่างจาก กฎหมายฝรั่งเศส โดยเฉพาะในเรื่องอายุของผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันกำหนดให้ผู้ที่จะรับ บุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ มีความสามารถตามกฎหมายและไม่มีบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1743, 1744) เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลให้เป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1745, 1745 a.) ทั้งนี้ คู่สมรสจะต้องทำการรับบุตรบุญธรรมร่วมกัน เว้นแต่ เป็นกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือเป็นผู้มีอายุต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์ อีกฝ่ายจึงจะสามารถรับบุตร บุญธรรมฝ่ายเดียวได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1743 วรรค 2) ดังนั้น โดยหลักการ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจึง ไม่อาจทำการรับบุตรบุญธรรมโดยลำพังได้ เว้นแต่มีการแยกกันอยู่และได้ทำการฟ้องหย่าไว้แล้ว เมื่อศาลมีคำพิพากษา ให้หย่า จึงจะทำการรับบุตรบุญธรรมฝ่ายเดียวได้ ในกรณีที่คู่สมรสมีบุตรแล้วการรับบุตรบุญธรรมจะทำได้ต่อเมื่อการรับ บุตรบุญธรรมนั้นไม่ทำให้ประโยชน์ของบุตรตามสายโลหิตต้องเสียไปหรือไม่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของ ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1743 วรรค 1)

สำหรับกรณีอื่นๆ กฎหมายแพ่งเยอรมันกำหนดให้ปัจเจกชนที่ยังไม่ได้สมรสสามารถทำการรับบุตรบุญธรรม ได้โดยลำพัง (มาตรา 1741 (2) วรรค 1) แต่จะร่วมกันรับบุตรบุญธรรมมิได้เว้นแต่จะเป็นกรณีที่บุคคลทั้งสองจะได้ แต่งงานกับบุคคลที่หนึ่งหลังจากที่บุคคลที่หนึ่งได้ทำการรับบุตรบุญธรรมไว้ก่อนแล้วเท่านั้น (มาตรา 1741 (2) วรรค 3)

อย่างไรก็ดีเป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายเยอรมันไม่ได้กำหนดอายุขั้นสูงของผู้จะรับบุตรบุญธรรมไว้ แต่ อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศมักไม่อนุญาตให้ผู้ที่มีอายุ 40 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเป็นผู้รับบุตรบุญธรรม ประเด็นอายุขั้นสูงนี้ นับว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ถือว่าเป็นแนวทาง (Guidelines) ของ Working - Group of State Youth Authorities อีกทั้ง เห็นว่า อายุต่างระหว่างผู้จะรับบุตรบุญธรรมกับผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมก็ไม่ควรจะห่างกันถึง 40 ปี (No.3.311 of the Guidelines) และเห็นว่า ปัจจุบันนี้ คู่สมรสชาวเยอรมัน ถือว่า การมีบุตรนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญของชีวิตหลังจากได้ สมรสแล้ว ดังนั้น Working - Group of State Youth Authorities จึงมีนโยบายที่จะกำหนดแนวทาง ให้บุคคลที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ก็สามารถเป็นผู้จะรับบุตรบุญธรรมได้ (See Ehrenstein "Adoptionsrecht for altere Paare" Die Welt,

December 14, 2004, page 4. The debate is said to have been boosted by the fact in 2004, German Chancellor Gerhard Schroder (then 61) and his wife (then 41) adopted a child from Russia.) อันเป็นการเปลี่ยนแปลงไปจากแนวปฏิบัติเดิม

กล่าวโดยย่อ ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องเป็นคู่สมรสเท่านั้น และหากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับบุตรบุญธรรมอยู่ก่อนแล้ว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งสามารถรับบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1741 (2) วรรค 2) เว้นแต่ คู่สมรสฝ่ายที่จะขอรับบุตรบุญธรรมตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ หรือ มีอายุ ไม่ถึง 21 ปี บริบูรณ์ (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1741 (2) วรรค 4) ในกรณีเช่นนี้ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ตกเป็น คนไร้ความสามารถหรือมีอายุไม่ถึง 21 ปีบริบูรณ์ก็ยังไม่สามารถรับบุตรบุญธรรมโดยลำพังได้ ถึงแม้ว่าจะปรากฏข้อเท็จจริงว่า ตนและคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้แยกกันอยู่หรือได้ฟ้องหย่าแล้วก็ตามก็มิอาจรับบุตรบุญธรรมได้ เว้นแต่ มีการหย่าขาดจากกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ต่างฝ่ายจึงจะทำการรับบุตรบุญธรรมโดยลำพังได้

คู่สมรสที่มีบุตรที่แท้จริงอยู่แล้วก็สามารถรับบุตรบุญธรรมได้ เว้นแต่ การรับบุตรบุญธรรมนั้นจะขัดต่อ ประโยชน์และความผาสุกของเด็กที่เป็นบุตรที่แท้จริงหรือเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1745, Financial aspects do not count as interests in this regard) ในหลายกรณี การรับบุตรบุญธรรมเป็นเพียงการก่อให้เกิดสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรมเท่านั้น ดังนั้นประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันจึงกำหนดให้คนโสด รวมทั้งคู่สามีภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย ต่างฝ่ายต่างสามารถรับบุตรบุญธรรมได้โดยลำพัง (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1741 (2) วรรค 1) นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวยังห้ามมิให้คนสองคนรับเด็กคนเดียวกันเป็นบุตรบุญธรรม เว้นแต่บุคคลทั้งสองจะสมรสกับบุคคลแรก หลังจากทีบุคคลแรกรับเด็กคนนั้นเป็นบุตรบุญธรรมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1741(2) วรรค 3)

ในกรณีของบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันก็ห้ามมิให้บิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายรับบุตรที่แท้จริงของตนเป็นบุตรบุญธรรมได้ เพราะบิดามารดาเช่นนั้นเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ภายใต้บังคับของกฎหมายของเยอรมัน มีข้อยกเว้นสองประการที่สามารถรับบุตรบุญธรรมได้ คือ (1) มารดาที่ได้ให้กำเนิดบุตร (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1591) จากกรณีที่มีหญิงอื่นมาบริจาคไข่ให้ตนได้ตั้งครรภ์จนคลอดเด็กนั้นออกมา มารดาที่เป็นผู้คลอดบุตรออกมาก็คือเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนมารดาที่เป็นเจ้าของไข่ที่แท้จริงนั้น ไม่ได้เป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่มารดาเจ้าของไข่ประเภทนี้สามารถรับเด็กนั้นเป็นบุตรบุญธรรมได้ (Maurer, in: Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 8, Familienrecht II, 1741, No. 4) และ (2) บิดาที่แท้จริงตามสายโลหิต สามารถรับบุตรนอกสมรสที่เกิดจากตนและมารดาเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ ถึงแม้ว่าตามกฎหมายแล้ว สามีที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาเด็กย่อมเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กก็ตาม บิดาที่แท้จริงย่อมรับบุตรนอกสมรสของตนเป็นบุตรบุญธรรมได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1592 ss)

คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องเป็นผู้เยาว์เท่านั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลให้บุคคลผู้บรรลุนิติภาวะหรือบางกรณีบุคคลที่มีอายุเกิน 25 ปี ก็สามารถเป็นบุตรบุญธรรมได้ ถ้าหากผู้นั้นเป็นบุตรนอกสมรสของผู้จะรับบุตรบุญธรรม หรือเป็นบุตรของคู่สมรสของผู้จะรับบุตรบุญธรรม หรือมีเหตุผลอื่นใดที่สอดคล้องกับศีลธรรมอันดี (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1745, 1745 b. 1745 c.)

กฎหมายไม่ได้กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้ อย่างไรก็ตาม บิดามารดาที่ยกบุตรของตนให้ไปเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น ควรจะต้องรอให้บุตรของตนนั้นมีอายุถึง 8 สัปดาห์เสียก่อน (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1747 (2) วรรค 1) เพราะกฎหมายเยอรมันยังคงให้สิทธิแก่บิดามารดาที่ยกบุตรของตนไปให้ไปเป็นบุตรบุญธรรมผู้อื่น สามารถปฏิเสธความยินยอมของตนได้ในระหว่างที่บุตรยังมีอายุไม่ถึง 8 สัปดาห์

อีกทั้งกฎหมายก็ไม่ได้กำหนดอายุขั้นสูงของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้เช่นกัน แต่จากการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมาย

อนุญาตให้มีการรับผู้ใหญ่เป็นบุตรบุญธรรมได้โดยไม่มีการจำกัดอายุชั้นสูงไว้เลย ดังนั้น บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ก็สามารถเป็นผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดี

เด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดแล้ว ย่อมเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกไม่ได้ เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรมตาย หรือ มีการเลิกรับบุตรบุญธรรม (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 1747)

2. คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามระบบกฎหมาย Common Law

2.1 คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1926 คือ Adoption of Children Act 1926 เนื่องจากมีจำนวนเด็กกำพร้าเกิดขึ้นมากมายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ต่อมาได้มีการปฏิรูป Adoption of Children Act 1926 ขึ้นมาใหม่ เนื่องจากมีข้อบกพร่องในกระบวนการทางกฎหมายอยู่หลายประการ การปฏิรูปกฎหมายนี้ทำโดยคณะกรรมการที่เรียกว่า “Houghton Committee” ความเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ของคณะกรรมการนี้เป็นที่ยอมรับและได้นำไปบัญญัติเป็นกฎหมายฉบับใหม่ คือ Children Act 1975 อย่างไรก็ตามในปีนั้น ยังไม่ได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวในทันที (Bromley and Lowe, 1992, p. 409) เนื่องจากมีองค์ประกอบหลายประการที่สร้างความยุ่งยากและต้องใช้จ่ายงบประมาณค่อนข้างสูง รวมทั้งการตั้งองค์กรเอกชน หรือองค์กรท้องถิ่นเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมซึ่งต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ดังนั้น จึงมิได้เริ่มใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้โดยทันที แต่ต่อมาเมื่อสามารถบังคับใช้บทบัญญัติทั้งหมดของ Children Act 1975 ได้แล้ว จึงได้นำมารวมกับ Adoption Act 1976 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมของประเทศอังกฤษที่มีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน

Adoption Act 1976 ถือเป็นส่วนหนึ่งของ Children Act 1989 ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมของประเทศอังกฤษ คู่กรณีจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว

คุณสมบัติของผู้จะรับบุตรบุญธรรม

ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์ หากเป็นการรับบุตรบุญธรรมร่วมกันของคู่สมรส บุคคลทั้งสองจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์ และหากเป็นกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งเป็นบิดาหรือมารดาที่แท้จริงของเด็กนั้น บุคคลนั้นก็สามารถจะขอรับบุตรบุญธรรมได้ต่อเมื่ออายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 21 ปีบริบูรณ์ (Nigel and Gravels, 1992, p. 195) (s 14 (1)-(1B) substituted (14.10.1991) for s. 14(1) by Children Act 1989 (c. 41, SIF 20), s. 88, Sch. 10 para.4 (with Sch. 14 para. 1(1)); S.I. 1991/828, art. 3(2))

กฎหมายอังกฤษไม่ได้บัญญัติถึงเกณฑ์อายุชั้นสูงของผู้จะรับบุตรบุญธรรมไว้แต่องค์กรรับบุตรบุญธรรมเอกชน (Adoption Agency) หรือศาลมักจะมีคำสั่งไม่ให้บุคคลที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไปเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมและในบางกรณีบุคคลที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ศาลก็มักจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้เป็นผู้รับบุตรบุญธรรม (Bromley and Lowe, 1992, p. 418)

ถึงแม้จะไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงเรื่องสุขภาพของผู้จะรับบุตรบุญธรรมไว้แต่องค์กรรับบุตรบุญธรรมเอกชน (Adoption Agency) จะต้องขอรายงานด้านสุขภาพหรือใบรับรองแพทย์จากผู้จะรับบุตรบุญธรรม (Bromley and Lowe, 1992, p. 418) การขอรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสจะขอแบบลำพังคนเดียวหรือร่วมกันก็ได้ ผู้จะรับบุตรบุญธรรมนั้น อาจเป็นบิดาหรือมารดาหรือบิดาและมารดาที่แท้จริงของเด็ก บิดาเลี้ยง มารดาเลี้ยง ญาติ (แต่กรณีสำหรับญาติที่ประสงค์จะเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมนั้นแต่เดิมศาลมักจะมีคำสั่งให้เป็นผู้ปกครอง แต่เมื่อมีการประกาศใช้ Children Act 1989 ได้เพิ่มทางเลือกให้โดยศาลอาจจะมีคำสั่งให้ญาติขอแบบผู้ที่ให้พักอาศัย (Residence Order) (Bromley and Lowe, 1992, p. 422) และอาจเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องแต่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้

กรณีคู่ชายหญิงที่ไม่ได้เป็นคู่สมรสตามกฎหมายนั้น Adoption and Children Act 2002, Section 49 and 144 (4) ได้อนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมร่วมกันได้ ซึ่งอาจขอต่อศาลให้มีคำสั่งแบบผู้ที่ให้พักอาศัย (Residence Order) จะเป็นการเหมาะสมที่สุด

คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องเป็นผู้เยาว์เท่านั้น และต้องมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์และไม่เคยสมรสมาก่อน (Adoption Act 1976, Section 12 (5))

2.2 คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา

ประมวลกฎหมายแพ่งแคลิฟอร์เนีย (California Civil Code) ได้กำหนดเงื่อนไขตลอดจนข้อปฏิบัติต่างๆ เกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมไว้ใน Chapter 2. Adoption มาตรา 221-230.8 โดยกำหนดไว้ว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม อาจจะเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วก็ได้และการรับบุตรบุญธรรมจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายต่อเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาต โดยผู้จะรับบุตรบุญธรรมต้องทำคำร้องขอต่อศาลสูง (Superior Court) ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาไต่สวนคำร้อง และมีคำสั่งให้มีการรับบุตรบุญธรรม อีกทั้งได้บัญญัติไว้ใน CALIFORNIA FAMILY CODE, DIVISION 13 PART 2 CHAPTER 2 AGENCY ADOPTIONS, CHAPTER 3 INDEPENDENT ADOPTIONS, CHAPTER 5 STEPPARENT ADOPTIONS, PART 3 ADOPTION OF ADULT AND MARRIED MINORS พอสรุปหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับคุณสมบัติในการรับบุตรบุญธรรมได้ ดังนี้

คุณสมบัติของผู้จะรับบุตรบุญธรรม

กฎหมายไม่ได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะรับบุตรบุญธรรมไว้ แต่กำหนดไว้ว่าผู้จะรับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุมากกว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 10 ปี ยกเว้นผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรมนั้นเป็นบิดา - มารดา เลี้ยง พี่สาว พี่ชาย ลูก ป้า หรือญาติ โดยที่บุคคลเหล่านี้ได้ทำการสมรสแล้ว และคู่สมรสของตนประสงค์จะรับบุตรบุญธรรมร่วมกัน ก็อาจเป็นผู้จะรับบุตรบุญธรรมได้ แม้ว่าผู้จะรับบุตรบุญธรรมนั้นจะมีอายุมากกว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมไม่ถึง 10 ปีก็ตาม (California Family Code, Section 8601) ดังนั้น ผู้ใหญ่ (Adult) คือ ผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วไม่ว่าจะโดยอายุหรือโดยการสมรส จึงสามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้

ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรมนั้นอาจจะเป็น บิดามารดาเลี้ยง พี่ ลุง ป้า น้า อา หรือญาติอื่นๆ รวมทั้งบุคคลอื่นใด ก็สามารเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ บุคคลที่มีสถานภาพโสด หรือผู้ที่ทำการสมรสแล้ว ก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ (California Family Code, Section 8601)

คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

ส่วนบุตรบุญธรรมนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าต้องมีอายุขั้นต่ำเท่าใด ดังนั้นผู้เยาว์ที่มีอายุน้อยกว่าผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 10 ปี จึงสามารถจะเป็นบุตรบุญธรรมได้ คนพิการหรือบุคคลไร้ความสามารถก็สามารถเป็นบุตรบุญธรรมได้ (California Civil Code, Section 225)

กล่าวโดยสรุป กฎหมายเกี่ยวกับเงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา มีข้อกำหนดที่แตกต่างและมีความคล้ายคลึงกับเงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทยอยู่หลายกรณีแต่สิ่งที่เด่นเป็นพิเศษคือ การให้ความสำคัญแก่ความผาสุกและประโยชน์ของเด็ก ซึ่งศาลเป็นผู้มีบทบาทและต้องใช้อำนาจหน้าที่ในการเพิกถอนคำร้องขอให้มีการรับบุตรบุญธรรมในแต่ละคดีอย่างเต็มที่ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่ายให้ได้มากที่สุด

3. คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้ พอสรุปได้ดังนี้

- 3.1 การรับบุตรบุญธรรมของประเทศไทยสามารถมีได้ทั้งการรับผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วและผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม
- 3.2 การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรม โดยครบถ้วนสมบูรณ์ และไปดำเนินการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ
- 3.3 เงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมที่คู่กรณีทุกฝ่ายต้องปฏิบัติตามกฎหมายสามารถกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

3.3.1 กรณีรับผู้ที่บรรลุนิติภาวะเป็นบุตรบุญธรรม

1) ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์ และต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี (มาตรา 1598/19)

2) การรับบุตรบุญธรรมจะต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสของผู้จะรับบุตรบุญธรรมและผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเสียก่อน เว้นแต่คู่สมรสนั้นไม่อาจให้ความยินยอมได้หรือไปเสียจากภุมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่และหาตัวไม่พบเป็นเวลาอย่างน้อยกว่าหนึ่งปี ซึ่งต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรสนั้น (มาตรา 1598/25)

3) ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ จะต้องเป็นผู้ให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมนั้น (มาตรา 1598/20)

3.3.2 กรณีรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

1) ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ และต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี (มาตรา 1598/19)

2) การรับบุตรบุญธรรมจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาผู้ใช้อำนาจปกครองของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นด้วย (มาตรา 1598/21)

3) การรับบุตรบุญธรรมนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสของผู้จะรับบุตรบุญธรรมนั้นด้วย เว้นแต่คู่สมรสนั้นไม่อาจให้ความยินยอมหรือไปเสียจากภุมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่และหาตัวไม่พบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ซึ่งต้องร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรสนั้น (มาตรา 1598/25)

4) ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ จะต้องเป็นผู้ให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรมนั้นด้วย (มาตรา 1598/20)

5) ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง และอยู่ในความปกครองดูแลของสถานสงเคราะห์ เมื่อจะรับเด็กเหล่านี้เป็นบุตรบุญธรรม ผู้ที่มีอำนาจแสดงเจตนาให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรม คือ ผู้รับผิดชอบในสถานสงเคราะห์เด็กนั้น (มาตรา 1598/22 และมาตรา 1598/23)

6) กรณีต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 เช่น จะต้องมีการทดลองเลี้ยงดูผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือน ยกเว้นแต่ในกรณีที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมเป็นพี่ร่วมบิดามารดา พี่ร่วมบิดาหรือมารดา ทวด ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือผู้ปกครองของผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมหรือเป็นบุคคลอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเว้นแต่จะเป็นการรับเด็กผู้ที่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงทางบิดาของเด็กที่ผู้นั้นจะรับเป็นบุตรบุญธรรม เช่น ทวด ปู่ ย่า ลุง ป้า หรือ อาของเด็ก ในกรณีที่บิดามารดาของเด็กไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน หรือบิดาของเด็กไม่ได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือกรณีที่ผู้ซึ่งจะขอรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นบุตรบุญธรรม และคู่สมรสนี้ได้จดทะเบียนสมรสแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน หรือจดทะเบียนสมรสไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่เด็กเคยอยู่ร่วมกับคู่สมรสดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี หรือกรณีที่ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมประชาสงเคราะห์ให้อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่ถูกทอดทิ้งแบบครอบครัวอุปถัมภ์ และได้ให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี โดยมีผลการเลี้ยงดูเด็กเป็นที่น่าพอใจซึ่งเด็กเหล่านี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำการทดลองเลี้ยงดู ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

7) กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติกำหนดอายุขั้นต่ำหรือขั้นสูงของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้

4. ศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

จากกรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายของประเทศต่างๆ ทั้งในส่วนของประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) และ ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) แล้ว ปรากฏว่าต่างมีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. กฎหมายต่างประเทศส่วนใหญ่ การรับบุตรบุญธรรมจะมีได้เฉพาะแต่การรับ “เด็กหรือผู้เยาว์” เป็นบุตรบุญธรรมเท่านั้นจะไม่สามารถรับผู้ใหญ่หรือผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นบุตรบุญธรรม เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศอังกฤษ ส่วนกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ถึงแม้จะให้มีการรับผู้ใหญ่เป็นบุตรบุญธรรม แต่ก็ต้องมีเงื่อนไขพิเศษ กล่าวคือการรับบุตรบุญธรรมจะต้องเป็นไปเพื่อความผาสุกและประโยชน์ของผู้จะรับบุตรบุญธรรม ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมและต่อสาธารณชน โดยส่วนรวมเท่านั้น ส่วนกฎหมายไทยให้มีการรับทั้งเด็กและผู้บรรลุนิติภาวะเป็นบุตรบุญธรรมได้

2. ตามกฎหมายต่างประเทศ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อมีคำสั่งศาลให้มีการรับบุตรบุญธรรมเท่านั้น กล่าวคือ กฎหมายกำหนดวิธีการรับบุตรบุญธรรมเป็นการใช้วิธีทางศาลเท่านั้น และเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตดังกล่าวแล้ว จึงไปดำเนินการจดทะเบียนรับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นขั้นตอนต่อไป แต่กฎหมายไทยการรับบุตรบุญธรรมจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายก็โดยการดำเนินการทางทะเบียนเท่านั้น กล่าวคือ คู่กรณีเพียงไปดำเนินการจดทะเบียนการรับบุตรบุญธรรมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเท่านั้น การรับบุตรบุญธรรมก็มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว ตามกฎหมายไทยศาลจะเป็นผู้เข้ามามีบทบาทที่ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจศาลที่จะเป็นผู้วินิจฉัยปัญหาต่างๆ ในการรับบุตรบุญธรรมเท่านั้น เช่น การร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตแทนการให้ความยินยอมของบิดามารดา ตามมาตรา 1598/21 เป็นต้น

3. กรณีเรื่องเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กำหนดว่า บิดามารดาที่ยกบุตรของตนให้ไปเป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น ควรจะต้องรอให้บุตรของตนนั้นมีอายุถึง 8 สัปดาห์เสียก่อน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่กฎหมายไทยควรนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5

4. กรณีความแตกต่างของอายุระหว่างผู้จะรับบุตรบุญธรรม และผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

กฎหมายไทยบัญญัติไว้ว่าผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายควรจะมีข้อยกเว้นให้บุคคลบางกรณีที่มีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไม่ถึง 15 ปี โดยอาจจะมียุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเพียง 10 ปี หรือ 12 ปี ก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ เช่น หากเป็นการรับบุตรติดคู่สมรสเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสเป็นบุตรบุญธรรมเหตุผลเนื่องจาก การที่ให้ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมกับบิดาหรือมารดาเลี้ยงต่างมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายต่อกันด้วยการรับบุตรบุญธรรม ผลดีย่อมจะตกแก่ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมิฉะนั้นบุตรติดคู่สมรสหรือบุตรบุญธรรมของคู่สมรส ย่อมจะไม่มีนิติสัมพันธ์อย่างใดต่อบิดาหรือมารดาเลี้ยงของตน กฎหมายควรบัญญัติเป็นการสนับสนุนให้มีการรับบุตรบุญธรรมประเภทนี้ให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายไทยควรที่จะบัญญัติเป็นข้อยกเว้นว่า หากเป็นการรับบุตรติดคู่สมรสเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นบุตรบุญธรรม ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไม่ถึง 15 ปี ก็สามารถทำได้ กล่าวคือ อาจจะมียุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเพียง 10 ปี ก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้

5. กรณีเรื่องวัตถุประสงค์ในการรับบุตรบุญธรรม กฎหมายต่างประเทศมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ การรับบุตรบุญธรรมต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อความผาสุกและประโยชน์ของบุตรบุญธรรมเป็นสำคัญและถ้าเป็นการรับบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องปรากฏว่าการรับบุตรบุญธรรมนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้จะรับบุตรบุญธรรม ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม และต่อสาธารณชนด้วยซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า กฎหมายไทยควรนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

กล่าวโดยสรุป คุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 นั้น ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายไทยได้บัญญัติหลักกฎหมายที่เป็นหลักการสำคัญของการรับบุตรบุญธรรมไว้ โดยมีทั้งความคล้ายคลึงและแตกต่างกับกฎหมายต่างประเทศอยู่หลายประการด้วยกัน และจากการศึกษาเปรียบเทียบเห็นว่าหลักกฎหมายต่างประเทศบางประเด็นมีความเหมาะสมที่กฎหมายไทยน่าจะนำมาปรับใช้ในการแก้ไขเพิ่มเติมหลักกฎหมายเกี่ยวกับเงื่อนไขในการรับบุตรบุญธรรมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น หลักการยึดถือประโยชน์สูงสุดของเด็ก หลักการให้โอกาสบิดามารดาเด็ก

ที่มอบบุตรของตนให้เป็นบุตรบุญธรรมตั้งแต่เริ่มคลอดออกมาเป็นทารกสามารถกลับใจไม่ยินยอมได้หากทารกยังอายุไม่ถึง 8 สัปดาห์ โดยการรับบุตรบุญธรรมอายุน้อยกว่า 8 สัปดาห์ อาจถูกบิดามารดาเด็กปฏิเสธการให้ความยินยอมได้แบบเดียวกับกฎหมายเยอรมัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวไว้ในส่วนข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยค้นคว้าตลอดจนวิเคราะห์หลักกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 แล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 เรื่องเงื่อนไข ในการรับบุตรบุญธรรม ดังนี้

ตามบทบัญญัติมาตรา 1598/19 ที่ว่า

“บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีจะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี”

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรบัญญัติกฎหมายเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

“บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีจะรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปีเว้นแต่เป็นการรับบุตรติดคู่สมรสอีกฝ่าย หรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นบุตรบุญธรรม ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเพียงสิบปีก็ได้

บุคคลที่มีอายุตั้งแต่แปดสัปดาห์จึงจะสามารถเป็นบุตรบุญธรรมได้”

การรับบุตรบุญธรรมต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อความผาสุกและประโยชน์ของบุตรบุญธรรมเป็นสำคัญและถ้าเป็นการรับบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องปรากฏว่าการรับบุตรบุญธรรมนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้จะรับบุตรบุญธรรม ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมและต่อสาธารณชนด้วย ประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าควรบัญญัติกฎหมายเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เพิ่มเติมเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้ กฎหมายบัญญัติไว้เพียงเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะรับบุตรบุญธรรมไว้เท่านั้นว่าต้องเป็นบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี บริบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายควรกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไว้ (Boondech, 2017, p. 747)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะบัญญัติกฎหมายกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่แปดสัปดาห์ขึ้นไป (หรือเกณฑ์อายุอื่นที่พิจารณาแล้วเห็นสมควร)

2. เพิ่มเติมข้อยกเว้นความแตกต่างของอายุระหว่างผู้จะรับบุตรบุญธรรม และผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม

กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะต้องมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี (Aekaputra, 2012, p. 205) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายควรจะมีข้อยกเว้นให้บุคคลบางกรณีที่มีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไม่ถึง 15 ปี โดยอาจจะมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเพียง 10 ปี ก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้ เช่น หากเป็นการรับบุตรติดคู่สมรสเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสเป็นบุตรบุญธรรมเหตุผลเนื่องจากการที่ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมกับบิดาหรือมารดาเลี้ยงต่างมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายต่อกันด้วยการรับบุตรบุญธรรม ผลดีย่อมจะตกแก่ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมมิฉะนั้นบุตรติดคู่สมรสหรือบุตรบุญธรรมของคู่สมรส ย่อมจะไม่มีนิติสัมพันธ์อย่างใดต่อบิดาหรือมารดาเลี้ยงของตน ควรบัญญัติกฎหมายสนับสนุนให้มีการรับบุตรบุญธรรมประเภทนี้ให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะบัญญัติกฎหมายเป็นข้อยกเว้นว่า หากเป็นการรับบุตรติดคู่สมรสเป็นบุตรบุญธรรม หรือเป็นการรับบุตรบุญธรรมของคู่สมรสอีกฝ่ายเป็นบุตรบุญธรรม ผู้จะรับบุตรบุญธรรมจะมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมไม่ถึง 15 ปี ก็สามารถทำได้ กล่าวคือ อาจจะมีอายุมากกว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมเพียง 10 ปี ก็สามารถเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมได้

3. เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการรับบุตรบุญธรรมไว้ให้เป็นการชัดเจน

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรบัญญัติกฎหมายกำหนดวัตถุประสงค์ของการรับบุตรบุญธรรมไว้ให้ชัดเจนว่า “การรับบุตรบุญธรรมนั้น ต้องคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของบุตรบุญธรรมเป็นสำคัญ หากเป็นการรับบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ

แล้วเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องปรากฏว่าการรับบุตรบุญธรรมนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้จะรับบุตรบุญธรรม ผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนด้วย” เช่น การรับคนพิการหรือคนยากจนเป็นบุตรบุญธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมของประเทศไทยมีแนวคิดที่เป็นสากลมากขึ้น โดยที่ศาลหรือองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับบุตรบุญธรรมจะเป็นผู้นำหลักกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้ในการพิจารณาคำร้องขอเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมแต่ละรายว่ามีความเหมาะสมในการเป็นผู้รับบุตรบุญธรรมหรือไม่ รวมทั้งยังเป็นวิธีการที่ป้องกันมิให้มีการรับบุตรบุญธรรมที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของการรับบุตรบุญธรรมอีกด้วย โดยศาลควรจะต้องคำนึงถึงหลักการรักษาผลประโยชน์และสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ

References

- Aekaputra, R. (2012). *Civil and Commercial Code (Family)*. Bangkok: Nititham.
- Boondech, P. (2017). *Civil and Commercial Code (Family)*. Bangkok: The Institute of Legal Education Thai Bar Association.
- Bromley, P. M., & Lowe, N. V. (1992). *Bromley's Family Law* (8th ed.) London: Butterworths.
- Colombet, C. (1994). *La Famille* (3rd ed.). Paris: La Presse Universitaire de France.
- Gaudemet-Tallon, H. (1990). Le Droit Français de l'adoption International. *Revue Internationale de Droit Comparé*, 42(2), 567-597. Retrieved from https://www.persee.fr/doc/ridc_0035-3337_1990_num_42_2_1980
- Mignot, J-F. (2015). Adoption in France and Italy: A Comparative History of Law and Practice (Nineteenth to Twenty-First Centuries). (R. Depledge, Trans.). *Population-E*, 70(4), 759-782. Retrieved from https://www.cairn-int.info/load_pdf_do_not_index.php?ID_ARTICLE=E_POPU_1504_0805
- Nigel, P., & Gravels, M. A. (Oxon). (1992). *Family Law Statutes* (5th ed.) London: Butterworths.